

— Višji deželni maršal bode se bojda kmalu odpovedal svoji časti. — Poslanec Bareuther je v dež. zboru zahteval, naj bodo Nemci ločeni od Čehov. Naj se ustanovita dva narodna zbora, katerih vsak bo imel svoj deželni odbor. Le pri vkupnih zadevah bi se oba zbora vkupno posvetovala. Namestništvo bi se razdelilo. Nekaj enacega tudi mi stajarski Slovenci zahtevajmo!

Stajarsko. Konservativci so v deželnem zboru predlagali, naj se postava o občni solski dolžnosti spremeni v toliko, da bodo na kmetih otroci namesto osem let dolžni le šest let hoditi v ljudsko šolo, zato pa naj potem štiri leta hodijo v nedeljsko šolo. Ta predlog se je oni dan izročil dotičnemu odseku. Naj bi ta predlog kmalu postal postava, to gotovo želijo vsi naši posestniki!

Koroško. Poslanec Huber je v dež. zboru predložil peticijo, naj se oskrbovanje bolnikov v deželni bolnišnici zopet izroči usmiljenim sestram. — V spomin petdesetletnice cesarjevega vladanja se ustanovi hiralni zaklad. Dežela bode darovala 50.000 gld. — V raznih krajih so se pripetile nesreče po snežnih plazovih in je bilo zasutih več ljudi. — V Prevaljah se bode 27. t. m. obhajalo ustanovno zborovanje slov. delavskega društva. — V Dobrli vesi so v 2. in 3. razredu pri obč. volitvah zmagali Slovenci.

Kranjsko. Posebno županstvo dobi bojda leskovaška župnija pri Krškem. — Nova posojilnica se je ustanovila v Št. Jerneju na Dolenjskem. — Na večih krajih so bile pretekli teden povodnji, n. pr. na ljubljanskem barju, v Planinski dolini, Strahomeru, Ribniški dolini in okoli Radeč na Gorenjskem.

Primorsko. V Pazinu je izvoljen županom dr. Trinajstič. Lahoni so po volitvi na večer po mestu grdo razgrajali. Sploh so pa v Istri izgredi na dnevnem redu. Dunajska vlada bojda hoče proglasiti izjemno stanje v Trstu, Piranu in Pazinu. Trst in Piran to zaslužita, ali pazinski občinski zastop pa nikakor ne.

Ogersko. Baron Jozzika je postal minister na cesarskem dvoru; zdaj imajo torej Ogre spet vse ministre. — Banffy, ministerski predsednik, je v poslanski zbornici izjavil, da bode vladal, kakor je vladal Wekerle. Zato mu pa tudi vsi prerokujejo kratko dobo. — Poslanska zbornica si je zloglasnega bivšega pravosodnega ministra Szilagyija izvolila za predsednika.

Vnanje države.

Rim. Na prošnjo princa Alojzija Liechtensteina so sv. oče Leon XIII. poslali dne 13. t. m. krščansko-socijalni stranki na Dunaj papežev blagoslov.

Italijansko. Kralj Umberto je razpustil poslansko zbornico, in bodo novo volitve na dan 28. aprila. Tri mesece še bo le torej smel vladati Crispi, katerega nekateri imenujejo grobokopa italijanske kraljeve rodovine. — V tej državi so zopet začeli anarhisti delovati po svoje. Dne 17. t. m. je anarhist Attilio Bellochio Celliju, generalnemu prokuratorju pri apelnem sodišču v Milanu, prerezal vrat, da je Celli takoj mrtev obležal.

Francosko. Pred tednom je bil za predsednika republike izvoljen Feliks Faure (beri Fôr). Novi predsednik je 54 let star in je poprej bil minister mornarice. Ker je ministerstvo Dupuya odstopilo, mora predsednik Faure poiskati nove ministre, ali pri tem ima mnogo težav. Bourgeoisu je dvakrat naročil, naj sestavi ministerstvo. Časniki pišejo, da se Faure sme imenovati srečnega, ako bo le eno leto mogel ostati v tej najimenitnejši službi.

Belgijsko. Za državni zbor icer imajo socialisti volilno pravico, zdaj še jo hočejo imeti za občinske zastope. Ako bo enako postavilo poslanska zbornica, zavrgla, potem bodo socialisti pri občinskih volitvah na-

pravili punt. — Belgijci si hočejo popolnoma osvojiti državo Kongo v Afriki.

Nemško. Državni zbor je vsprejel predlog, naj se dovoli jezuitom vrnitev na Nemško. Predlog je obveljal samo, ker so zanj glasovali socialisti. Lani je enak vsprejet predlog zavrgel zvezni svet, bržčas bode letos storil isto, ker se zlasti protestanti bojijo jezuitov. — Oni teden je začel zborovati pruski deželni zbor. Cesar Viljem je v prestolnem govoru obljubil kmetovalcem nekaj olajšav.

Grško. Na korist raznih bogatašev je ta država svoj čas uvedla zlato veljavo, kakor jo imamo tudi mi v Avstriji. Kako pogubnosna je zlata veljava za države, ki nimajo svetovne trgovine, vidi se na Grškem, kjer hočejo davke zvišati za 20 odstotkov. Ljudstvo se temu protivi in že so nastali nemiri, da so jih morali vojaki udušiti.

Azija. Oba kitajska vojaška voja sta se združila pri Njučvangu. Dne 18. t. m. je ondi z Japonci bila bitka, ali kitajski junaki so se kmalu spustili v beg. Če se Japoncem posreči, da razženejo to poslednjo kitajsko vojno, potem se jim Kitajska ne more več upirati.

Afrika. Italijanska vojska pod generalom Baratierjem je premagala Ras Magašo, vodjo upornih Sūdancev, in hoče tega pogumnega nasprotnika celo ujeti. To dobro kaže za Italijane, vendar to pa ne, da jim Francozi ondi hočejo »štrenjo« mešati.

Amerika. Delavci pri tramvaju (konjski železnici) v Novem Jorku so službo opustili ali začeli štrajkati. Prebivalci pa štrajkovce podpirajo z denarji in jedili. Dne 21. t. m. na večer so se ti delavci z vojaki hudo spoprijeli in je mnogo mrtvih. Vojaštvo so v Novem Jorku za 7000 mož pomnožili. Ker je malo krščanske pravice na svetu, zato je toliko nezadovoljnežev.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Tako in enako pripoveduje slov. ljudstvo. Nemški zgodovinarji pa pripovedujejo o stajarskem vitezu, z imenom Popo, ki je koncem 11. veka živel v bližini ptujskega mesta. Bil je pogumen in zelo močen junak ter je v hosti sedanjega Vurberga z gorečim polenom ubil velikanskega zmaja, ki je prebivalcem ondotnega kraja delal leto za letom mnogo škode. Vrh hriba je potem početkom 12. veka postavil grad, katerega je po zmaju, ki je ondi razsajal, imenoval »Wurmberg«. In zmaja so lastniki Vurberga imeli tudi v svojem grbu, ter so se po gradu imenovali gospodje Vurberški. Takih našteva K. Schmutz¹⁾, po njem pa J. A. Janisch²⁾ več, namreč 1130 Otmarja, 1190 Konrada, 1200 Leopolda, 1250 Wilfinga in 1273 Friderika, a slednja dva nista mogla biti več lastnika Vurberga.

Sploh pa imenovanih ne omenja nobena do zdaj znana stajarska listina; — kje jih je zasledil Schmutz, nam ni znano. V starih listinah je grad Vurberg naveden pod različnimi imeni: »Castrum Vrmberch, Wurmberc, Wörmberch, castrum Wurmberch, vest Burmberg, Wurmberg, haws Wurmberg, vest Burm, Wurbinberg, slos Wurmerberg, Wurmberg, geslos Wurmberg, itd.«³⁾

Najpred se grad imenuje l. 1244. V nekem Vur-

¹⁾ Hist. Top. Lexicon v. St. IV., 415.

²⁾ Top. — stat. Lexicon v. St. III., 1399.

³⁾ J. v. Zahn, Ortsnamenbuch der Steierm. im Mittelalter, 513.

berg zadevajočem zapisniku listin iz l. 1543 je namreč čitati doslovno:

»Ain lateinischer satzbrieff darinen herr Amblreich von Stubmberg herrn Schweikhartten van Hollnwurg Wuermweg auf ain verzukhen tag 130 markh phening versetzt, des datum stett 1244 jar.«¹⁾

Po tem bi torej do l. 1244. bil Vurberg posedal Amblreich Stubenberški, a ta je grad omenjenega leta za 130 mark zastavil Schweighartu ali Swikerju Holenburskemu na Koroškem.

Slednji je umrl brez dedičev l. 1245. in Vurberg, ki je bil solnograški fevd, je podedoval njegov sorodnik Hartnid Ptujski, deželni glavar na Štajarskem. Ta je dne 2. oktobra 1247 prodal v Lipnici solnograškemu nadškofu Eberhardu II. vsa lastna in fevdna posestva v Lungavi in v Tamswegu ter je obljubil, da bode svojega sina oženil s hčerjo katerega nadškofovega ministerijala. Zato pa je dobil v fevd grad Vurberg in 225 mark v srebru dohodkov v Lipnici in v Ptuju.²⁾

Hartnid I. Ptujski, sin Friderika I. je kot deželni glavar na Štajarskem (1231 — 1258) s svojim bratom Friderikom II. v listinah večkrat naveden ter je bil v tej za Štajarsko prežalostni dobi znamenita oseba.

Friderik Bojevit (1230 — 1246), poslednji vojvoda iz hiše Babenberske, našel je v bitki z Ogrji ob Litavi 15. junija 1246. l. smrt, bodisi po sovražni roki, bodisi, kakor gre govorica, — zavratno po domačih nasprotnikih.

Po njegovi smrti so za Štajarsko prišli žalostni časi, o katerih nemški pesnik Ulrik Lichtensteinski pripoveduje, da se je noč in dan kradlo, da so se bogatini med seboj prepirali, da je mladež svoje premoženje zapravljala in ga z ropom nadomestiti hotela. In ta doba, — medvladje zvana, — trajala je dolgih 36 let. Avstrijo in Štajarsko, ki sta bili zdaj brez gospodarja, smatral je takratni nemški cesar Friderik II. Hohenstaufenski za državni fevd, kateri ima zdaj njemu pripasti. Zato je on postavil v deželo svojega namestnika, Otona Ebersteinskega, kateri naj bi obe deželi v njegovem imenu vladal. (Dalje prih.)

Smešnica. Mož pride v brivnico. Ker mojstra ni bilo doma, namaže mu lice deček, ki se je še le štiri dni učil, z milom in ga začne briti; ali vzal je prav topo britev, češ, da ga ne bom vrezal. Ko je moža s topo britvijo bril, stiskaval je ta od bolečine oči in usta. Kar se zunaj par mačk grdo zadere. »Šmenca, kaj kje imajo mačke?« reče deček. Mož odgovori: »Gotov jih tak bedak brije, kakor si ti!«

Razne stvari.

(Milostlj. knezoškof) so zadnji torek v stolni cerkvi za prošta blagoslovili preč. gospoda Jožefa Herziča, dekana in nadžupnika ptujskega.

(Kat. slov. bral. društvo »Mir.«) pri Veliki Nedelji ima dne 27. januarija ob 1. uri popoldne svoj občni zbor z običajnim vspeodom.

(Bralno društvo) pri Sv. Juriju ob Ščavnici ima zborovanje namesto 2. svečana dne 27. prosinca t. l. z veselico v Vaupotičevi gostilnici.

(Mariborska podružnica sv. Cirila in Metoda) ima redni letni zbor v čitalnici dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer. Vspeod: a) nagovor prvomestnika; b) poročilo zapisnikarja in blagajnika; c) poročilo za-

stopnika pri lanski veliki skupščini v Novem mestu; d) sprejem novih družbenikov; e) volitev novega načelnštva; f) volitev dveh zastopnikov za letošnjo veliko skupščino; g) pobiranje letnega doneska in slučajni navsvéti. Vse p. n. družbenike in prijatelje te velevažne družbe k letnemu zboru s tem uljudno vabi

prvomestnik.

(Vabilo) k II. rednemu občnemu zboru, katerega priredi »Kmečko bralno društvo gorenje Šaleške doline« v nedeljo dne 27. januarija 1895 ob 3. uri popoldne v Korun-ovi gostilni pri Velenji. K obilni udeležbi vabi najuljudneje

Odbor.

(Pri Sv. Križu na Murskem polju) ima ta-mošnje »Bralno društvo« svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 27. jan. t. l. popoldne ob 3. uri v svoji bralni sobi z običajnim dnevnim vspeodom. Ker je stvar nujne važnosti, pričakuje tem obilnejšo udeležbo

Odbor.

(Razhod društva.) Prostovoljno gasilno društvo v Celju se je razdružilo in je svoje imetje, ki znaša kakih 2500 gld., izročilo mestni občini. Kaj je pouzročilo razpad društva, nam ni znano.

(Za novo gimnazijo v Celju) sklenila je občina Kalohje poslati peticijo v državni zbor. Isto je pred 14 dnevi storila tudi občina Bočna pri Gornjem gradu.

(Obleka iz papirja.) Japonski vojaki nosijo spodnjo obleko iz papirja, ki je bolj trden in trpežen od našega. Ta papir je rumenkast in tako močen, da ga šivajo in ga vojaki radi nosijo. Prati se seveda ne dá, in ko je obleka ponošena, zameni se z novo.

(Boj med Hrvati in nemškimi naseljenci.) V Gorjanah, v djakovskem okraju, sprli so se Hrvatje in nemški naseljenci in je nastal krvav boj. Jeden hrvaški kmet je bil ubit, dva pa ranjena.

(Sreča v nesreči.) Med postajama Pasja vas in Skale na železniški progi Celje - Velenje je zgrabila lokomotiva sani nekega kmeta, ki je hotel se pred vlakom čez tir. Sreča je hotela, da so se sani samo prevrnile, ne da bi bil poškodovan kmet ali njegova konja.

(Grozen trojen umor.) Ko se je te dni vrnil v Miskolecu trgovec Karol Tseithe s potovanja, našel je 19letno ženo, jedinega otroka in 17letno služkinjo umorjene. Stanovanje je bilo vse izropano. Trupla so bila vsa razsekana; o morivcih se ni sledú.

(Spremembe pri sodniji.) Sodni pristav v Kozjem g. Franc Koblar je premeščen v Radovljico; v Kozje pa pride za pristava g. avskultant Viljem Portugall, nečak graškega župana, ki pa bojda nič slovenski ne zna.

(Dijaški kuhinji v Mariboru) so darovali čč. gg.: Franc Ogrizek, kaplan pri Sv. Petru pod Sv. gorami, 2 fl., neimenovan v Studenicah 3 fl. 90 kr., Val. Mikuš, kaplan v Št. Juriju ob južni železnici, 5 fl., Jakob Merc, župnik v Črešnici, 1 fl., Ivan Kukovec, župnik v Apačah, 2 fl. 50 kr., vesela družba v Rušah 5 fl. in »Gambrinus« 48 kr.

(Nagla smrt.) Dne 17. t. m. sta šla iz Maribora v Št. Peter Jurij Podbrzik in Viktor Brglez. Tam sta veliko vina popila, nazaj grede v Mariboru veliko žganja in zopet vina. Pozno v noči gre Podbrzik z Brglezom spat. Ko se Brglez v jutro zbudi, bil je tovariš mrtev; zadela ga je kap.

(Požar.) Dne 19. t. m. je zgorela hiša z gospodarskim poslopjem vred Vincencu Pešču na Spodnjem Bregu pri Ptuju. Njegovemu sosedu Martinu Šerovniku pa je zgorela kopica slame in štirje koši bučel.

(Petdesetaki.) Po naročilu finančnega ministra imajo deželni finančni uradi nalog, bankovce po 50 gld., ki se nahajajo v uradih in blagajnah, odposlati državni osrednji blagajni na Dunaj. Sicer pa še povsod veljavo imajo.

¹⁾ J. v. Zahn, Urkundenbuch des Herzogth. St., II., 555.

²⁾ Dr. Alb. v. Muchar, Gesch. Steierm., V., 209.